

Sygn. akt IV KK 275/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **K. N.**

skazanego z art. 178a § 4 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 9 lutego 2021 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w D.

z dnia 12 listopada 2019 r., sygn. akt II K (...)

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i sprawę K. N. przekazuje
Sądowi Rejonowemu w D. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w D., na posiedzeniu w dniu 12 listopada 2019 r. przeprowadzonym bez udziału stron, w sprawie o sygnaturze akt II K (...), wydał wyrok nakazowy którym:

1. uznał oskarżonego K. N. za winnego tego, że w dniu 29 września 2019 roku w S., będąc uprzednio prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 23 października 2006 r. w sprawie o sygn. akt IX K

(...) za przestępstwo prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, znajdując się w stanie nietrzeźwości z wynikiem 0,71 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu prowadził pojazd mechaniczny marki S. o nr rej. (...), czym wyczerpał znamiona występkę z art. 178a § 4 k.k. i za to na podstawie tego przepisu i przy zastosowaniu art. 37a k.k. wymierzył oskarżonemu karę 200 stawek dziennych grzywny ustając wysokość jednej stawki na kwotę 10 zł;

2. na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych;
3. na podstawie art. 43a § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w wysokości 10 000 (dziesięciu tysięcy) zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;
4. na podstawie art. 627 k.p.k. i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe obejmujące opłatę w kwocie 200 zł oraz wydatki w kwocie 70 zł.

Wobec braku złożenia sprzeciwu przez strony postępowania, wyrok ten uprawomocnił się w dniu 14 grudnia 2019 r.

Obecnie, powyższy wyrok nakazowy został zaskarżony kasacją wniesioną przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść oskarżonego K. N.. Autor kasacji zarzucił kwestionowanemu orzeczeniu „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wyroku w postępowaniu nakazowym pomimo braku ku temu warunków wskazanych w tym przepisie, gdyż zachodziła konieczność wyjaśnienia na rozprawie istotnych okoliczności, wynikających z danych o karalności oskarżonego, a wskazujących na możliwość popełnienia przez niego zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu w warunkach powrotu do przestępstwa określonego w art. 64 § 1 k.k.”.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w D. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasację wniesioną przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść oskarżonego K. N. od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w D. z dnia 12 listopada 2019 r., sygn. akt II K (...), należało uznać za oczywiście zasadną, co przemawiało za rozpoznaniem jej na posiedzeniu przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k.

Trafny okazał się zarówno zarzut podniesiony w kasacji, jak i wyrażony w niej pogląd, że zakwestionowany wyrok zapadł z rażącą obrazą przepisów prawa karnego procesowego, wskazaną przez skarżącego, co uzasadniało uwzględnienie wniosku o uchylenie zaskarżonego orzeczenia Sądu Rejonowego w D..

Należało zgodzić się z poglądem autora kasacji co do tego, że przepis art. 500 § 3 k.p.k. daje sądowi możliwość rozstrzygnięcia o odpowiedzialności karnej oskarżonego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego tylko wtedy, gdy na podstawie zebranych dowodów można stwierdzić, iż okoliczności czynu i winy oskarżonego nie budzą wątpliwości. Brak tych wątpliwości oznacza, że nie ma ich zarówno odnośnie do sprawstwa danego czynu, winy oskarżonego, wypełnienia wszystkich znamion tego czynu wymienionych w przepisach prawa karnego materialnego, przy uwzględnieniu wszystkich dowodów przedstawionych w akcie oskarżenia.

Niespełnienie tego wymagania wyłącza dopuszczalność rozpoznania sprawy w tym trybie i wydania wyroku nakazowego oraz obliguje do rozpoznania sprawy na rozprawie głównej.

Postępowanie nakazowe jest szczególną instytucją prawa procesowego, której zastosowanie zostało przewidziane dla najbardziej oczywistych przypadków, gdy materiał dowodowy istniejący w aktach jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych wątpliwości, co do winy i okoliczności popełnienia zarzucanego czynu (por: wyroki Sądu Najwyższego z dni: 21 lipca 2011 r., III KK 144/11, 7 marca 2012

r., II KK 30/12, 4 listopada 2014 r., III KK 143/13, 21 stycznia 2016 r., II KK 370/15, 24 listopada 2016 r., II KK 340/16, 20 kwietnia 2017 r., V KK 66/17).

Przesłanka braku wątpliwości co do okoliczności popełnienia czynu i winy oskarżonego, odnosi się zarówno do wszystkich ustaleń w zakresie sprawstwa czynu, jak i wszystkich okoliczności mających wpływ na dokonanie właściwej oceny prawnej tego czynu. Podlega ona kontroli Sądu rozpoznającego merytorycznie sprawę, a wystąpienie wątpliwości w tym zakresie, powinno prowadzić do odstąpienia od orzekania w trybie nakazowym i rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych.

W przedmiotowej sprawie zasadny okazał się zarzut skarżącego co do tego, że nie zostały spełnione warunki niezbędne do wydania wyroku nakazowego, bowiem nie wyjaśniono w sposób należyty okoliczności związanych z wcześniejszą wielokrotną karalnością osk. K. N.. Materiał dowodowy zebrany w toku postępowania przygotowawczego zawierał informacje wskazujące na możliwość popełnienia przez niego czynu będącego przedmiotem obecnego procesu w warunkach powrotu do przestępstwa o jakich mowa w art. 64 § 1 k.k.

Dla potrzeb wykazania podstawy do przyjęcia zaostrzonej kwalifikacji wynikającej z wypełnienia przez niego znamienia obostrzającego odpowiedzialność karną w postaci "uprzedniego prawomocnego skazania za przestępstwo prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości", określonego w art. 178a § 4 k.k., w niniejszej sprawie dołączono odpis wyroku Sądu Rejonowego w D. z dnia 23 października 2006 r. w sprawie o sygn. akt IX K (...), mocą którego K. N. został skazany za występki z art. 178a § 1 k.k. Natomiast w aktach sprawy znajduje się też informacja o osobie K. N. z Krajowego Rejestru Karnego, z której jednoznacznie wynika, że był on w przeszłości wielokrotnie karany za przestępstwa różnego rodzaju (k. 10).

Autor kasacji zasadnie zwrócił uwagę na dwa spośród tych skazań. I tak:

- prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 26 marca 2007 r., w sprawie o sygn. akt IX K (...) K. N. został skazany za to, że w dniu 24 marca 2007 r. w S. będąc w stanie nietrzeźwości, nie stosując się do orzeczonego przez

Sąd Rejonowy w D. w sprawie IX K (...) zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, prowadził motocykl m-ki E., tj. za winnego popełnienia występku z art. 178a § 1 k.k. w zw. art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 5 lat. Ponadto, orzeczono środki karne w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 8 lat, podania wyroku do publicznej wiadomości oraz świadczenie pieniężne w kwocie 100 zł.

Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2011 r., VIII Ko (...), zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie IX K (...) (dane o jej odbyciu – k. – 105-106). Podstawą do podjęcia takiej decyzji było kolejne skazanie K. N., który wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 11 lutego 2011 r., sygn. akt VII K (...), został uznany za winnego tego, że w dniu 9 października 2010 r. w S. będąc w stanie nietrzeźwości kierował po drodze publicznej pojazdem m-ki F., wbrew orzeczonemu wcześniej przez Sąd Rejonowy w D. wyrokiem z dnia 26 marca 2007 r. w sprawie IX K (...) zakazowi prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, tj. występku z art. 178a § 1 k.k. w zw. art. 244 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 § 1 k.k. i za to Sąd wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 5 lat. Ponadto, orzeczono środki karne w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 4 lat oraz świadczenia pieniężnego w kwocie 400 zł.

Postanowieniem z dnia 14 marca 2013 r., VIII Ko (...), zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie VII K (...) (k. – 123-124).

Wprawdzie więc organ prowadzący postępowanie przygotowawcze ograniczył się do dołączenia do akt sprawy Sądu Rejonowego w D. jedynie wyroku z dnia 23 października 2006 r., sygn. akt IX K (...), ale dane o karalności K. N. zawierały zapisy o skazaniach również za inne przestępstwa popełnione w ruchu drogowym. Dołączona do akt informacja w tym zakresie nie zyskała należytego zainteresowania Sądu Rejonowego w D., czego konsekwencją było też zaniechanie

uzyskania odpisów wyroków skazujących wraz z danymi o odbytych karach i właściwej oceny wynikających z nich okoliczności.

Tymczasem, jak wynika z dokumentów zawartych w aktach spraw Sądu Rejonowego w D. w sprawie o sygn. akt IX K (...) K. N. został skazany za czyn z art. 178a § 1 k.k. i art. 244 k.k., zaś w sprawie o sygn. akt VII K (...) – za czyn z art. 178a § 1 k.k. i z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. W obu wypadkach zostały m.in. wymierzone kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania na okresy 5 lat. Następnie w obu wypadkach zarządzono wykonanie orzeczonych kar.

W konsekwencji:

- karę 2 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 26 marca 2007 roku, w sprawie o sygn. akt IX K (...) za czyn z art. 178a § 1 k.k. i art. 244 k.k. K. N. odbył w całości w okresie od dnia 1 maja 2013 roku do dnia 1 maja 2015 r.;

- karę 2 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 11 lutego 2011 roku, w sprawie o sygn. akt VII K (...), za czyn z art. 178a § 1 k.k. i z art. 244 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. skazany odbył także w całości, w okresie od dnia 1 maja 2015 roku do dnia 30 kwietnia 2017 r. Wprawdzie w zakresie wymienionych wyżej wyroków informacja o osobie skazanego z Krajowego Rejestru Karnego, jako kwalifikacje prawne czynów przypisanych oskarżonemu K. N. wskazywała przepis „art. 244 k.k.”, tym niemniej jednocześnie wskazanie, że „art. 244 k.k.” pozostaje w związku z „art. 11 § 2 k.k.” i „z art. 11 § 3 k.k.”, jednoznacznie świadczyło o tym, że czyny będące w tych sprawach przedmiotem oceny sądów wyczerpywały znamiona dwóch lub więcej przepisów ustawy karnej. To zaś obligowało do zbadania jakie to przestępstwa pozostawały w zbiegu z przypisanymi czynami z art. 244 k.k. Zapoznanie się choćby z odpisami wyroków i danymi o wykonaniu orzeczonych kar dawałoby podstawę do oceny możliwości i potrzeby dokonania ustaleń w zakresie ewentualnego przypisania osk. K. N. popełnienia czynu zarzucanego w niniejszej sprawie – jako działania w warunkach powrotu do przestępstwa przewidzianych w art. 64 § 1 k.k.

W świetle danych o karalności znajdujących się już w aktach sprawy podjęcie takiej weryfikacji było niezbędne z punktu widzenia wypełnienia przesłanki orzekania w trybie nakazowym w postaci braku wątpliwości co do okoliczności popełnienia czynu.

Trafnie skarżący przypomina pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 19 kwietnia 2013 r., IV KK 99/11, zgodnie z którym *„wydanie wyroku nakazowego jest dopuszczalne, gdy wątpliwości nie budzi nie tylko zasadnicza kwestia sprawstwa czynu przez określoną osobę, ale wszelkie okoliczności, które są istotne dla właściwej oceny prawnej czynu będącego przedmiotem osądu. Stwierdzenie jakichkolwiek wątpliwości nakazuje Sądowi skierowanie sprawy na rozprawę celem przeprowadzenia postępowania dowodowego, które pozwoli te wątpliwości wyjaśnić”*.

W realiach tej sprawy do kręgu okoliczności o niewątpliwie istotnym znaczeniu należy zagadnienie ewentualnego działania osk. K. N. w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 § 1 k.k.

Bez wyjaśnienia tej kwestii, nie było w niniejszej sprawie podstaw do uznania, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, a tym samym do rozpoznania sprawy w postępowaniu nakazowym. Doszło zatem do rażącego naruszenia art. 500 § 1 i 3 k.p.k. polegającego na rozpoznaniu sprawy w trybie nakazowym i wydaniu wyroku skazującego na posiedzeniu, mimo że okoliczności popełnienia przez oskarżonego zarzucanego mu przestępstwa budziły wątpliwości, co obligowało Sąd do skierowania sprawy do rozpoznania na rozprawie.

Uchybienie to niewątpliwie miało istotny wpływ na treść orzeczenia, które zapadło bez należytego wyjaśnienia i poczynienia ustaleń w zakresie ewentualnego popełnienia zarzucanego czynu w warunkach powrotu osk. K. N. do przestępstwa, określonych w art. 64 § 1 k.k.

W tej sytuacji, zasługiwał na uwzględnienie wniosek zamieszczony w kasacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy K. N. Sądowi Rejonowemu w D. do ponownego rozpoznania. W jego toku należy zgromadzić i poddać analizie dokumentację procesową pozwalającą na dokonanie pełnej oceny prawnej

zachowania zarzuconego oskarżonemu w niniejszym postępowaniu.
Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.